

*Prezidenti Německa a Izraele Horst Köhler (vlevo) a Simon Peres si připomněli památku obětí holokaustu v místě, odkud z Berlína za války vyjízděly vlaky s lidmi deportovanými do koncentračních táborů (26.1.2010) | foto: AP | zdroj: **Idnes.cz***

Pozn. DP: Stručné představení R. P. Sieferleho naleznete [zde](#), úryvky z jeho knihy *Finis Germania* [zde](#) (část 1, část 2 a čtvrtá).

Autor: Rolf Peter Sieferle

Zkušenému televiznímu divákovi se v pravidelných intervalech nabízí příležitost sledovat následující představení: Spolkový prezident před shromážděnými poslanci přednese historické kázání, v němž vyvolá duchy nemrtvých a obřadně vyhlásí pravdu, již každý dávno zná a věří v ní. Jeho sametová, pečlivě volená slova mají kýžený efekt: vyvolat pocit kolektivní „afektovanosti“. Člověku je okamžitě jasné, že sleduje proklamaci mýtické pravdy. Ta probíhá ritualizovaně a nepředkládá žádné nové pravdy nebo prameny (její informační obsah se musí limitně blížit nule; cokoli jiného by vyvolalo všeobecné pobouření), slouží totiž ke společné demonstraci oddanosti společenství věřících. Vyprávěný příběh je tak vždy nový i pravdivý; nemůže a nesmí být nikdy zapomenut, musí se vyprávět pořád znovu a znovu. Tato nekonečná liturgická repetice stále stejného příběhu mu dává patinu věčné nadčasovosti.

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

První příkázání zní: nebudeš mít jiný holokaust mimo mne. Rituál vypořádání se s minulostí nabývá rysů skutečného státního náboženství.

Dogma to není nijak komplikované: Naši předci, nacisté, se provinili tou nejtěžší a jedinečnou vinou na světě, čímž sami sebe i své potomky vyloučili z účastenství na ráji dějinné normálnosti. Jejich nevýslovný, ale ochotně znovu a znovu převypravovaný zločin byl vlastně vzpourou proti příkázání pokroku a lidství: dopustili se buď návratu k barbarismu, nebo ještě čehosi horšího, bez historického precedentu – srovnatelného snad jedině s Adamovým pádem. Prvotní hřích se dnes přenáší z generace na generaci; stal se dědičným a nelze ani nesmí být zapomenut nebo upozaděn. Tak se z národa nacistů stal vyvolený lid s negativním znaménkem. Nezměrnost viny předků jim navždy uzavřela normální cestu dějinami. Tímto svým břemenem viny se vymyká ostatním národům – nezměrné jedinečnosti totiž byly i spáchané zločiny.

Tento zavržený lid stále žije podle staré úmluvy s historií – nepovstal totiž žádný vykupitel, který by mu mohl přinést spásu za jeho neodpuštělné viny. Drama si tak zachovává přísnost vpravdě starozákonní. Adama-Hitlera nenahradil žádný Ježíš; každý takový Ježíš by se na každý pád dočkal rychlého ukřižování. Vina tak zůstává úplná, nezmírněná byť sebemenší známkou milosti.

Lid, obtížený vahou viny, již nemůže nikdy setřást, který „se nemůže oprostít od své minulosti“, tak dnes (podle očekávání) ochotně klesá do náruče kněží. Jejich úkolem je kázat, připomínat a udržovat tak mýtus při životě. Z dogmatu se odvíjí také poslání: úplná etická proselytizace a posvěcení světa – jež sice vinu nijak neumenšuje, ale snad přinese alespoň nějakou úlevu. Spojení skřípění zubů s dobrotou srdce možná pomůže vytvořit nový, odpolitizovaný lidský typ.

Toto nové státní náboženství vládne v podstatě bez odporu. Jeho vyznavači a misionáři se rekrutují ze všech politických i společenských sfér od centristické pravice přes centristickou levici až po antifašistické teroristy. Tuto jednodušnost lze vykládat jako doklad nesmírné vitality víry. Ale i tak prý kdesi v utajení číhají pochybovači: popírači, umenšovatelé, relativizátoři – ti, kdo (v nesvatém pokračování procesu známého kdysi jako „osvícenství“) pomalu nahlodávají mýtus. Jsou ale skuteční? Nevymyslela si nakonec tyto heretiky samotná ortodoxie?

Chceme si sypat popel na hlavu!

Jednoho listopadového dne, dlouhou tradicí osvědčeného data pro všemožné akty pokání, 1] vykvetl zlovonný květ kacírství v nebyvale vysoké pozici. Opravdový, živý předseda německého Spolkového sněmu (*Bundestag*) se odhalil jako volnomyšlenkář a musel odstoupit ze svého úřadu, protože si spletl dva zcela odlišné texty a namísto kázání přednesl akademickou přednášku. 2] Bylo to, jako by duchovní před truchlící kongregací namísto pohřebního kázání předestřel kritický psychologický profil zesnulého. Nedostal tak vážnosti dané situace a nesplnil své povinnosti. Na paměť tohoto omylu by měl být nejspíš den pokání

a modlitby zrušen a jako svátek nahrazen 9. listopadem. 3]

Snad by bylo na místě udělat z něj den národního smutku – tak bychom uctili pozoruhodné zmatení myšlenek, kdy se „truchlení“, obvykle chápané jako bolest ze ztráty, zaměňuje s „pokáním“, „lítostí“ či „skřípěním zubů“ v důsledku „viny“. To neznámá, že by měl národ pachatelů truchlit nad ztrátou svých Židů – to je vyhrazeno jejich rodinám a soukmenovcům – ale jejich zničení je třeba „litovat“. Koncept truchlení, často ovšem zredukovaný na kýčovitou „práci truchlení“, se však velice rozšířil, nejspíš díky bezmyšlenkovitosti a protože lidé s oblibou opakují název knihy, kterou sami nikdy nečetli. 4] Zavedení oficiálního dne truchlení 9. listopadu by mělo ale i další možné zajímavé důsledky – truchlit se totiž v tento dá hned z několika důvodů: nacionalisté mohou smutnit nad porážkou ve Velké válce, nepolepšitelná pravice nad selháním Hitlerova Pivního puče a nepolepšitelná levice nad koncem NDR. 5]

Jenningerova aféra každopádně vrhá ostré světlo na politické rituály posledních let staré spolkové republiky. Podívejme se ještě trochu blíže na obsazení této komedie: zajímaví se politik předčítá obecně, připravenému na obvyklé bezobsažné projevy zhrození, text nanejvýš nevhodně nuancovaný, což vede k (úmyslnému či nikoliv) nepochopení; publikum, jež ho z nedostatku vzdělání nebo demagogického kalkulu nepochopilo; domácí i zahraniční komentátoři, kteří prý v textu detekovali cosi „nebezpečného“ nebo „nedostatečně překonaného“ – do pohybu byla uvedena celá ta skvěle secvičená mašinérie podezření, nařčení, odsudků, povýšenosti a pokrytectví. Vytvořil se silný tlak na konformitu, dosahující až do nejdlejších oblastí veřejného povědomí, kvůli němuž se každá odchylka stává velice nebezpečnou záležitostí. Všem skeptikům a posměváčkům se dostalo další připomínky, že není radno zapomínat na podrobení se vyžadovaným rituálům státního náboženství, jak ostatně filozofie vždy velela.

Nenapravitelný hledač spiknutí si jistě okamžitě položí otázku, kdo tahá za nitky těchto kampaní – nebo přinejmenším *cui bono*? Okamžitě si zakáže jakékoliv úvahy směřující k židovsko-izraelským zájmům. Ale nenajdou se nějakí architekti svědomí přímo v Německu, třeba komunisté? **Když zastaralá Antifa přišla o své skutečné protivníky, nemusela si vymyslet nepřátele nové, aby morálně ospravedlnila svou existenci?** Nebo celá záležitost jen vykresluje zánik skutečných příležitostí k moralizování a stále obtížnější pochopitelnost systému? V tom případě by se jednalo vlastně jen o poslední symbolický vzdor totalizujících tendencí, poslední simulakrum politiky – než si za nitky tahající loutkoherci uvědomí, že jim nitky vyklouzávají z prstů, nemluvě pak už o tom, že tyto nitky už vlastně ani za nic smysluplného netahají.

Kdo ale dnes ještě hledá spiknutí? Náš osvícený současník dávno nevěří na machiavelistické soupeření o kulturní hegemonii a namísto toho je pevně přesvědčen o zcela objektivním fungování všech rozhodovacích procesů. Všechné návaly historicky zbarveného rozhoření se pak jeví jako pouhé projevy fundamentální duchovní neškodnosti, jež v bezpečí chráněného prostředí Německa vyrostla. Jde ovšem o ukňouranou neškodnost jeslí, kde lze pod dohledem a v péči laskavých všemocných rodičů vznášet na svět všemožné požadavky. Tak lze vše prostupující moralizování vykládat jako následek nedostatečně vyvinuté politické odolnosti. Více než o kulturní machiavelismus tedy jde o morální infantilismus, důsledek

působení intelektuálního dudlíku, hojně užívaného ve jménu vyjití ze zaviněné nedospělosti.
6]

Přestože dnešní Německo coby historická veličina zmizelo a stal se z něj pouhý termín hospodářské geografie, zůstane jeho děsuplné jméno v paměti světa celkem bez ohledu na to, co se s touto zemí stane. **Jelikož se holokaust nestal nějakému obyčejnému světskému národu, ale lidu vyvolenému, byl i národ pachatelů vyzdvižen z profánních dějin a propůjčen mu status nezničitelné trvalosti. Křesťanstvo stavělo svému zavražděnému Bohu v každém městě katedrály, jež přitahují užaslé pohledy turistů i dávno poté, co většina přestala oné víře rozumět. Židé, jimž jejich vlastní Bůh přislíbil nesmrtelnost, dnes stavějí památníky svým zavražděným druhům po celém světě, které symbolizují nejen morální nadřazenost obětí, ale také věčnou zkaženost pachatelů i jejich symbolů.** Po zániku skutečného Německa zůstává věčně přítomný mýtus.

Feláhové, jejichž životy se odvíjejí v ruinách jeho měst, tímto však byli přeneseni do transhistorické sféry, z čehož plyne i jejich praktický úspěch. **Taková je odměna za lhostejnost vyvolanou neustálou konfrontací s mýtem: lidé žijící v Německu si na protiněmectví zvykli do té míry jako před nimi Židé na antisemitismus.**

Poznámky:

1] Den pokání a modlitby, německý protestantský svátek, se slaví předposlední středu před začátkem adventu, tj. 16. – 22. listopadu.

2] Projev Philippa Jennigera před německým Bundestagem z 10. listopadu 1988, kde se pokusil vysvětlit nadšenou podporu národního socialismu mezi Němci ve 30. letech 20. století. V průběhu následné kontroverze byl obviňován nejen z omlouvání, ale dokonce i vyjádření obdivu k národnímu socialismu.

3] Křišťálová noc v roce 1938 bývá označována za projev zostření národně socialistické perzekuce Židů.

4] *Der Prozeß des Trauerns* (Proces truchlení, 1973) kniha německého protestantského teologa Yoricka Spiegela, který přišel s pojmem *Trauerarbeit* (práce truchlení).

5] 9. listopady let 1918, 1923 a 1989.

6] Závěrečná slova odkazují na Kantovu definici osvícenství.

Třetí úryvek z knihy Rolfa Petera Sieferleho *Finis Germania The New Official Religion* vyšel na stránkách Counter-Currents Publishing 11. května 2018.